

Platform om uit het gevangenis-fiasco te stappen

- Tegen de megagevangenis in Haren -

«Een samenleving wordt beoordeeld aan de hand van de staat van haar gevangenissen.»

Albert Camus

« De vergroting van de gevangenis capaciteit biedt waarschijnlijk geen duurzame oplossing voor het probleem van overbevolking van de gevangenissen. Het is al in veel landen - waaronder België - waargenomen dat de gevangenis populatie de neiging heeft om toe te nemen als de gevangenis capaciteit zelf toeneemt.»¹

Sinds enkele jaren is er veel bezwarend materiaal te vinden in rapporten van het VN-Comité tegen Foltering (CAT), het Comité voor de Preventie van Foltering (CPT), van toezichhoudende commissies en van betrokken ngo's in het veld (LDH, OIP), die allemaal de overbevolking en de vernederende omstandigheden in de talrijke gevangenissen in het land aan de kaak stellen. De gevangenis, verbanningsoord van de samenleving, wordt in toenemende mate een doodlopende weg, een uitsluitingsfabriek. Zoals we weten kan de gevangenis recidive niet voorkomen, en is het zelfs een voedingsbodem voor criminaliteit. Het isoleert mensen van elkaar en brengt veel ellende mee voor de families van de gedetineerden.

Hoewel de federale regering zich bereid toont om het Belgische strafrechtelijke apparaat te hervormen, staat het streven naar de uitvoering van de al zeven jaar oude Masterplannen voor gevangenissen haaks op deze politieke wil. Er kan nu al worden voorspeld dat dit dure plan zelfs niet aan de meest dringende behoeften van gedetineerden, justitie en samenleving als geheel zal voldoen.

De vicieuze cirkel van uitsluiting, toch al zo gevoed door de sociaaleconomische spanningen in België en in andere landen van de Europese Unie, worden door de vele problemen in de gevangenissen alleen nog maar verdiept. Hoe kunnen we deze neerwaartse spiraal doorbreken?

* * *

Presentatie van het Platform om uit het gevangenis-fiasco te stappen

Het Platform brengt organisaties en mensen bijeen die betrokken zijn bij het zoeken naar alternatieven voor het gevangenisproject in Haren. Het biedt een kritische lezing van dit project en van de impact ervan, en reikt alternatieven aan voor problemen die een gevangenis in Haren niet kan helpen oplossen. De verenigingen en personen die er deel van uitmaken zijn vooral actief op de volgende terreinen: belangenbescherming van de inwoners van Haren, verbetering van strafrechtelijk en gevangenisbeleid, verbetering van de leefomstandigheden van gedetineerden, steun voor de families van gedetineerden, ondersteuning van de rechten van de verdediging, verdediging en bevordering van de mensenrechten, stedenbouw en milieu, mobiliteit, financiering van openbare projecten, landroof, voedselsoevereiniteit, doeltreffendheid van de mechanismen voor burgerparticipatie in het democratisch proces, enz.

---

¹ Comité voor de Preventie van Foltering: *Rapport aan de regering van België inzake het bezoek aan België door het Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestrafing (CPT)*; CPT/inf (2010) 24, §79.

Het Platform wordt gefaciliteerd door de oprichtende leden:

- Comité van Haren
- Association syndicale des Magistrats
- Bruxelles Laïque
- Début des Haricots asbl
- Inter-Environnement Bruxelles
- Liga voor de Rechten van de Mens
- Internationaal Observatorium van Gevangenis, Belgische afdeling
- Respire asbl

Het Platform bestaat uit de oprichters en ondertekenaars van deze verklaring.

Het Platform begon zijn werkzaamheden in de vroege herfst van 2014 en heeft zich publiek kenbaar gemaakt op de dag van de publicatie van zijn verklaring "Uit de gevangenisimpasse komen", op 26 maart 2015.

* * *

Het platform ondersteunt de volgende prioritaire actieterreinen:

1. EEN INTEGRALE AANPAK – Het Platform dringt aan op bevrozing van de Masterplannen Gevangenis, op een alomvattende effectbeoordeling van de situatie en op hervorming van het strafrechtelijk apparaat zodat detentie minder vanzelfsprekend wordt

In plaats van nieuwe gevangenis te bouwen en ze daarna weer te ontruimen, is het zinvoller om werk te maken van alternatieven en van een aantal dringende behoeften, zoals de zorg voor en voeding van gedetineerden, de geplande renovatiewerkzaamheden, het overplaatsen van wegens drugsverslaving opgesloten en veroordeelde mensen, en tenslotte de hervorming van het strafrecht.

Het Platform dringt aan op bevrozing van de masterplannen en van de bouw van elke nieuwe gevangenis zolang deze prioritaire beleidsmaatregelen niet ten uitvoer zijn gelegd.

2. DEMOCRATISCH DEBAT - Het Platform stelt het schrijnend democratisch deficit van de procedures in verband met het Masterplan gevangenis, en betreffende de gevangenis in Haren in het bijzonder, aan de kaak

Het Platform dringt aan op een democratisch debat over de masterplannen inzake de gevangenis en op openbaarmaking van de studie over het gevangenisproject in Haren. De burger heeft het recht om te worden ingelicht over de argumenten voor een dergelijke zwaarwegende beslissing.

3. FINANCIERING - Het Platform vraagt volledige transparantie inzake de financiering van de masterplannen voor de gevangenis en voor de gevangenis in Haren in het bijzonder

Gezien de bedragen die in het geding zijn, is bevrozing van de projecten noodzakelijk, in afwachting van een audit van de kosten voor de gemeenschap, met inbegrip van de kosten voor de al aangegane DBFM-overeenkomsten (*Design - Build - Finance – Maintain*). Wellicht zou een aantal van deze overeenkomsten moeten worden herzien. De kosten moeten worden vergeleken met die van alternatieve oplossingen.

Het Platform dringt verder aan op een volledige opheldering van de volgende zaken:

- Wat zijn de totale kosten van alle reeds verrichte werkzaamheden in het kader van de opeenvolgende masterplannen voor gevangenissen?
- Wat is het verschil tussen het voorziene budget en de werkelijk vastgelegde kosten voor deze verschillende werken?
- Wat is het juridisch kader voor de DBFM-overeenkomsten die zijn afgesloten tussen de Regie der Gebouwen en de bedrijvenconsortiums die deze mede hebben ondertekend?
- Hoe is het budget voor de bouw van de gevangenis in Haren opgesplitst? Wat zijn de verwachte kosten voor de werking ervan en op basis van welke veronderstellingen zijn deze berekeningen gemaakt?

4. BEZWAREN i.v.m. DE LOCATIE - Het Platform verzet zich tegen de inplanting van een gevangenis ver van het centrum en van het Justitiepaleis

Het Platform hekelt het ontbreken van een serieuze analyse van de gevolgen van een dergelijk bouwproject, zowel voor degenen die voor het gerecht moeten verschijnen als voor de burgers van Haren en het vraagt zich af hoe dit plan de mobiliteit zal beïnvloeden.

5. BEHOUD VAN LANDBOUWGROND EN OPEN RUIMTE – Het Platform verzet zich tegen de bouw van een gevangenis in de groene ruimte

Het Platform roept de autoriteiten op om kennis te nemen van het alternatief: de bouw van een boerderij die o.m. de herintegratie van ex-gedetineerden wil ondersteunen.

6. GEVANGENIS in de gemeente VORST - Het Platform vraagt de sluiting van de gevangenis van Vorst op korte termijn en het behoud van de huidige inplanting van strafinrichtingen in het stadscentrum

De gevangenis in Vorst zou op korte termijn moeten worden gesloten. De gevangenis in Sint-Gilles kan in de eerste plaats worden gerenoveerd en een aantal van haar vleugels eventueel vergroot, in plaats van een nieuwe gevangenis te bouwen. De huidige locaties van de gevangenissen in Brussel verdienen de voorkeur boven de constructie van een megagevangenis buiten het stadscentrum.

*

OPROEP:

Organisaties die zich kunnen verenigen met de doelstellingen van het Platform worden uitgenodigd om deze verklaring te ondertekenen en zich aan te sluiten bij het Platform, om deel te nemen aan diens werkzaamheden, het Platform op de hoogte te houden van activiteiten en voorstellen die in dezelfde richting gaan, en om acties op touw te zetten om uit de gevangenisimpasse in België te komen.